



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## **Sol Triplex In Eodem Universo**

**Hermann, Amand**

**Sultzbaci, 1676**

Septima. De Syllogismo Sophistico.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

est verum, sed Deus revelavit justos esse salvandos, ergo id est verum. Ab autoritate humana tale sic argumentum, Doctor subtilis Scotus docuit Beatam Virginem sine labe conceptam, ergo apud Scotistas id ex autoritate humana verum est. Et haec sufficiant de locis, usus copiosiores argumentandi subministrabit fluvios, hi sunt tamen fontes.

QUAESTIO VII.

De Syllogismo Sophistico.

Jam inolevit communiter apud solemniore Auctores nihil de hac materia tractare eò quod plus pernicii quam utilitatis adferre videtur, attamen licet hifce diu immorari magis perniciosum esse possit quam utile, cam materiam tamen totam impertractatam omittere non minoris erit dispendii, vulgatum etenim illud verum est: malum quod ignoratur vitari non potest, hinc non fallendum alios, sed ad evitandas aliorum fallacias breviter aliquid dicam, sicut cum describendo ad quaestionem praesentem resolutivè.

**I.** Dico syllogismus Sophisticus est syllogismus deceptorius ex apparentibus concludens errorem, quae tamen verae non sunt. Ita Mastrius & communior. Dicitur syllogismus in quo convenit cum demonstrativo & deceptorio; Dicitur ex apparentibus &c. nam ut aliquid concludat debet habere tales praemissas quae aliquomodo appareant verae quae tamen in se non sunt; Dicitur deniq; concludens errorem, nam sicut demonstrativi effectus est scientia, topici opinio, ita hujus effectus, imò finis est error, hoc namq; intendunt Sophistae ut alium decipiant & errorem ei inducant, aut fallitatem, ita ut etiam ab Aristotele alio nomine contentiosius appellentur quippe qui non adhibentur tantum ad ostendendam sapientiam, sed etiam ut cum contentione ab alio victoria quodam modo extorqueatur. Triplex autem est genus horum Syllogismorum, Primum est eorum qui solum ratione materiae peccant, ut si dicas: Quidquid non omisisti habes, centum aureos non omisisti, ergo centum aureos habes, in quo solum peccatur in materia quae probabilis videtur cum tamen non sit. Secundum est eorum qui peccant in sola forma, unde concludere videntur qui tamen non concludunt, ut si dicas: Veritas odium parit, quoddam mendacium parit odium, ergo quoddam mendacium est veritas. Tertium deniq; est eorum qui tum ex parte materiae, tum ex parte formae peccant, ut aliquid quod non amissisti habes, cornua non amissisti, ergo cornua habes.

**III.** Porro Quemadmodum Syllogismus topicus certos locos habet ex quibus assumit media & argumenta ad inferendam conclusionem probabilem, ita pariter Syllogismus Sophisticus certos fontes habet veluti locos ex quibus Sophistae suas assument fallacias & captiones, suntque numero tredecim, sex in verbis, & septem in rebus, in verbis sunt sequentes captiones & fallaciae, videlicet equivocationis, amphibologiae, compositionis, divisionis, accentus & figurae dictionis; In rebus sunt istae ejus quod simpliciter dicitur & secundum quid, ignorantiae Elenchi, consequentis, peritiois principii, Non cause ut cause, & plurium interrogationum ut unius. De quibus omnibus aliquid in particulari dicam. Itaq;

F. Amandi Hermann Logica.

**Fallacia seu Captio Equivocationis** est locus aptus ad decipiendum ex equivocatione vocabuli, tripliciter autem hoc fieri potest, primo, si major extremitas aequivoce sumatur, secundo si minor & tertio si medium, ita ut in propositione aliter accipiatur quam in altera, exemplum primi sit hoc; Grammatici discunt, grammatici sunt docti, ergo qui docti sunt discunt, ubi in majori discere accipitur pro eò quod idem est ac intelligunt quae proferuntur, in consequentia verò accipitur pro eo quod est acquirere scientiam; exemplum secundi; Qui surgebat stat, sedens surgebat, ergo sedens stat, ubi participium sedens in minori accipitur disjunctim pro eo qui sedebat, in conclusione verò pro eò duntaxat qui sedet, exemplum tertii, Quaecumq; expediunt, bona sunt, mala expediunt, ergo mala bona sunt, ubi expedientia semel accipitur pro eo quod simpliciter honestum, altera vice in minori scilicet pro eo quod causa majoris mali vitandi facere cogimur, qualiter dici solet expedire ut manus abscondatur quam quòd totum corpus pereat.

IV. Equivocatio tripliciter fieri potest.

**Fallacia Ambiguitatis, seu amphibologiae**, est locus aptus ad decipiendum, est multiplici sensu Orationis, unde ab equivocatione distinguitur quòd ista sit in tota Oratione, illa verò fuerit in aliquo termino, Exemplum sit: Quidquid est Aristotelis possidetur ab ipso, haec Logica est Aristotelis, ergo possidetur ab ipso, Quòd quis videt hoc videt, lapidem tu vides, ergo lapis videt, ubi in primo sophismate ly Aristotelis est, duplicem habet sensum, in majori quasi quòd sit Dominus ejus libri, in minori verò, quod Logica sit edita ab eo; in secundo verò ambiguum est ly hoc videt utrum illud proferens intendat significari illud à vidente videri, vel visum videndi facultate praeditum esse.

V. fallacia amphibologiae.

**Fallacia Compositionis**, est locus aptus ad decipiendum ex apparentia orta ex falso sensu compositionis, ut hic, non est in conveniens quòd sedens ambulet, sed sedens potest dormire, ergo dormiens potest ambulare, ubi consequentia falsa propter sensum compositum.

VI. Compositio nis fallaciae.

**Fallacia Divisionis** est locus aptus ad decipiendum ex apparentia orta ex sensu diviso eorum quae tamen uniri deberent, ut est hoc sophisma, sedens non potest stare, Petrus est sedens, ergo Petrus non potest stare, conclusio erit falsa in sensu diviso, nec in illo sensu sequitur ex praemissis.

VII. Divisionis.

**Fallacia accentus** est Locus aptus ad decipiendum propter varietatem accentus, hoc est propter alium & alium pronuntiandi modum, & hoc modo quinque contingere potest, vel quando alius & alius in dictione est accentus, gravis, vel acutus, unde sophisma, quisquis lepores venatur indiget canibus, sed Cajus inter epulas & convivium venatur lepores, ergo indiget canibus; ubi alius & alius accentus est in lepore & lepore, adeoq; aliam & aliam facit significationem, in majori enim significatur quarry animalia timida & aurita, in minori verò significat discurrendi suavitatem; secundo fit quando accipitur pro diversa quantitate syllabarum, unde est hoc sophisma, quidquid edis devoras, sed librum edis, ergo devoras, ubi edis in prima propositione priorem habet bre-

VIII. fallacia accentus quinque contingere potest.



vem, significatq; quod comedis, in minori verò est longa & significat dare in lucem aliquem librum, hoc genus parum aut nihil à priori differt. *tertio fit secundum diversam aspirationem, unde est sophisma, quidquid hamatur hamo capitur, Deus amatur, ergo Deus hamo capitur, ubi hamatur cum aspiratione in majori, in minori verò sine aspiratione, & talia sophismata texti possunt in omnibus verbis & vocabulis similibus præter aspirationem ut omni homini, abeo habeo &c. quarto, quando diversimodè proferuntur syllabæ, conjunctæ ubi deberent pronuntiarî separatæ, & separatæ ubi deberent efferrî conjunctæ, Omnis via publica proteritur jumentorum pedibus, omnis via quædam res est publica, ergò res publica proteritur jumentorum pedibus, & Quidquid Deus fecit invitè coactè fecit, sed fecit vinum in vitè ergò coactè fecit, & hoc genus ad fallaciam divisionis, vel compositionis referri potest, quintò deniq; fit propter diversitatem propositionis ironicæ ac seriæ, interrogatoriæ & assertoriæ, unde fiunt hæc sophismata, Qui te dicit egregiè Respondisse collaudat te, Præceptor cum te reprehendit dicit te egregiè respondisse, ergò cum te reprehendit collaudat te; & qui te dicit audisse sacrum asserit te sacrum audisse, qui autem interrogat te an sacrum audieris? dicit te sacrum audisse, ergò qui te interrogat an sacrum audieris, dicit te sacrum audisse, in priori sophismate eadem propositio modò seriè modò ironicè proferitur, in posteriori verò semel nunc assertoriè, nunc more interrogantis.*

## IX

fallacia figuræ dictionis fit tripliciter.

## Fallacia Figuræ Dictionis Est

locus aptus ad decipiendum propter similitudinem dictionum, ex qua arguitur quòd aliquid comperat uni ex illis id quoq; debere competere alteri, & hoc fit tripliciter; primo ob similem definitiam vocabulorum, ut verbi gratiâ Musa est generis feminini quia definit in A, sed poeta quoq; definit in A, ergò est etiam generis feminini; secundo fit argumentatio à termino significante substantivè, ad terminum significantem adjectivè, seu per modum accidentis ut: Quidquid heri emisisti hodiè comedisti, pullum crudum emisisti, ergò crudum comedisti; quemcumq; hominem heri vidisti vides hodiè, sanum vidisti heri, ergò & sanum vides hodiè, in quibus peccatur ex eò quòd fiat transitus à termino significante substantivè ad terminum significantem adjectivè, unde primum sophisma pro majori deberet ponere, quaecumq; heri emisisti tale comedisti, & sic falsa esset, in posteriori verò, qualem poni deberet, & sic paritèr major falsa esset. *tertio deniq; fit, quando dictio quæ convenit superiori ut abstrahit ab inferioribus, infertur etiam convenire inferiori, aut e contra, exempli gratia, homo est species, Petrus est homo, ergò Petrus est species. Hæc de fallaciis in dictione, nunc ad fallacias progredior explicandas quæ sunt in rebus & extra dictionem, quarum prima est*

## X.

fallacia accidentis.

## Fallacia Accidentis, Est locus

aptus ad decipiendum ex convenientia aliquorum in aliqua ratione ob quam arguitur, id quod convenit uni, convenire alteri, aut e contra, ut contingit in his exemplis, homo est animal, animal est genus, ergò homo est genus; &, Risibile est animal, animal non est proprium hominû, ergò nec risibile,

**Fallacia Eju quòd simpliciter est & non secundum quid, est locus aptus ad decipiendum ex eò quòd arguitur ab eò quòd est simpliciter tale ad illud, quòd est secundum quid tale, aut e contra, ut contingit in his exemplis, homo est animal, ergò homo pictus est animal, ashiops est albus secundum dentes, ergò est albus.**

**Fallacia Ignoratiõis Elenchi, est locus aptus ad decipiendum, ex eò quòd appareat contradictorium inferri cum tamen non inferatur in rei veritate, verbi gratiâ Petrus dormit de nocte & non dormit de die, ergò dormit & non dormit, ubi non est contradictio in Syllogismo, nam contradictio debet esse non solum respectu ejusdem, sed etiam pro eodem tempore.**

**Fallacia Petitiõis principii, est locus idoneus ad decipiendum tunc, quando idem per idem probatur, aut clarum per magis obscurum, verbi gratiâ si quis probet hominem esse hominem quia homo est, aut esse hominem quia vivens est, ubi ignorant, tam animal quàm vivens æq; obscura sunt.**

**Fallacia Consequentis, est locus idoneus ad decipiendum ex eò quòd antecedens videtur effici ex consequenti, aut ex opposito antecedenti oppositum consequentis, hinc oriuntur sequentia sophismata si paulò ante pluit terra madefacta, ergò si terra madefacta est paulò ante pluit; si animus hominis genitus est incipit esse, ergò si non est genitus non capit esse, huc pertinet sophisma illud, Qui te dicit animal, dicit verum, qui te dicit equum dicit te animal esse, ergò dicit verum, quia paulò mutatis propositionibus hunc facit sensum, Si tu es equus es animal, sed es animal, ergò es equus.**

**Fallacia Non Cause ut cause, Est locus aptus ad decipiendum, ex eò quòd absurditas aut falsitas conclusionis adscribitur alicui propositioni quasi ex ea efficiatur, ex qua tamen revera non efficitur, unde hic accipitur causa pro causa etiam illationis, talis est hic discursus, arma attulerunt perniciem Reip. ergò non sunt toleranda; homines avari causa lucranda pecunia omnia jura violant, ergò pecunia non est permitenda, cum tamen nec arma, nec pecunia, causæ sunt horum malorum, sed malus usus eorum qui à malis maxime exercetur.**

## Fallacia Plurium Interrogationum

ut unius est locus aptus ad decipiendum eò, quòd plures interrogationes ut una duntaxat proponuntur, quibus si simplex responsio datur, seu affirmativa sit, seu negativa, respondens capi potest exempli causa si quis interroget an Petrus sit rationalis & irrationalis, si dicas non, statim interrogans inferet, ergò Petrus est irrationalis, si dicas asserendo pariter hoc inferet, sed hoc genus parum aut nil valet, nam facile solvitur respondèdo determinatè assumpta hac vel illa propositione, & mente sua explicatà sicut etiam omnia alia sophismata solvuntur, vel negatione, vel explicatione, aut distinctione. Et hæc sufficiant pro prima parte, si quis futuram tractatum appetierit, consulat aucthores.

LOGICA.